

S B G K

EST. 1969

ÜZLETI MÓDSZEREK ÉS SZELLEMI TULAJDON – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEK

Dr. Molnár István, partner, üzletfejlesztési és ügyfélkapcsolati vezető
SBGK Ügyvédek és Szabadalmi Ügyvivők

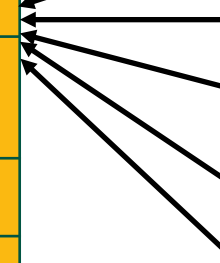
Összefoglalás

A szellemi alkotás típusa

Termék	Szolgáltatás	Üzleti modell
Műszaki jelleg van	Műszaki jellege nincs	
A találmányi minőség teljesül	A találmányi minőség nem teljesül	
Számítógéppel megvalósított találmány	Pl. matematikai módszer, üzletviteli eljárás stb.	
Szoftver		
AI		

Védelmi lehetőségek

Védjegy
Design
Szerződéses védelem
Üzleti titok
Szerzői jog

Tartalom

1. Szabadalmi oltalom

1.1. Az Amerikai Egyesült Államok engedélyezési gyakorlata

1.2. Az Európai Szabadalmi Hivatal gyakorlata

2. Egyéb védelmi lehetőségek

Bevezető gondolatok

- Már az elmúlt két évtizedben megnövekedett közfigyelem övezi világszerte az ún. „üzleti megoldásokhoz” kapcsolódó szellemi tulajdon védelmét.
- Az iparjogvédelmi képviselők is tapasztalhatták, hogy sok – gyakran informatikai megoldást tartalmazó – megkeresést kapnak, ahol a szellemi alkotás üzleti módszer.
- Az azonban a legtöbb bejelentő számára nem ismert, hogy
 - a) mi tartozik az „üzletvitelre vonatkozó eljárás” körébe, ami kizárt az oltalomból a legtöbb szabadalmi rendszerben;
 - b) milyen feltételekkel oltalmazhatók üzleti megoldások az USA-ban;
 - c) a szoftveres megoldás milyen szerepet kap az oltalmazási eljárásban.

Hogyan definiálható az üzleti módszer?

- Sem ez USA, sem az EPO nem definiálta:
 - USA Legfelsőbb bírósága: „az üzleti módszerekre vonatkozó igénypontot nem „üzletviteli eljárásként”, hanem úgy kell kezelni, mint bármely más eljárási igénypontot” (State Street Bank & Trust Co. v. Signature Financial Group, Inc. 47 USPQ2d 1596, 1604 (Fed, Cir. 1998).
 - EPO: „Az európai szabadalmi jog értelmében az üzleti módszerek nem szabadalmazhatók. Ez azért van így, mert egy üzleti probléma megoldását célozzák, nem pedig egy műszaki problémáét (...). (EPO Guidelines)
 - Az USA a fenti közelítés következtében az ágazat fellendülésének kezdetétől fogva nem annyira elutasító az e-kereskedelemre egyébként jellemző, gyakran szoftveres alapú üzleti megoldások oltalmazhatósága tekintetében.
 - Nem az elvi kiindulópontokban van nagy különbség a két rendszerben, hanem a műszaki jelleghez fűződő viszonyukban.

Melyik szabadalmi osztályban jelennek meg tipikus „üzleti”, pl. pénzügyi megoldások? (1.)

- USA: A szabadalmi osztály száma 705; címe: "Data processing: financial, business practice, management, or cost/price determination.,,"
- Az osztály meghatározása magában foglalja a következőket: gépek és módszerek adatfeldolgozási vagy számítási műveletek végrehajtására a következőkben:
 - 1) a vállalkozás gyakorlata, adminisztrációja vagy vezetése;
 - 2) pénzügyi adatok feldolgozása; vagy
 - 3) az áruk vagy szolgáltatások díjának meghatározása.
- Azaz csak az e-kereskedelemhez, az internethez és az adatfeldolgozáshoz kapcsolódó, számítógéppel megvalósított folyamatok tartoznak a 705. osztályba.

Melyik szabadalmi osztályban jelennek meg tipikus „üzleti”, pl. pénzügyi megoldások? (2.)

➤ Az EPO által alkalmazott szabadalmi osztályozás (IPC/CPC) is tartalmaz az is 705-nek megfelelő kategóriát, ez pedig a G06Q.

➤ Az osztály definíciója:

Adatfeldolgozó rendszerek vagy módszerek, amelyek kifejezetten kereskedelmi vagy pénzügyi tevékenységek menedzselésére, promotálására vagy gyakorlására lettek kialakítva.

Jelentős adatfeldolgozást nem igénylő, és kifejezetten kereskedelmi vagy pénzügyi tevékenységek irányítására, népszerűsítésére vagy gyakorlására kialakított rendszerek vagy eljárások, feltéve, hogy:

- a rendszereket vagy módszereket kifejezetten a G06Q osztályok által lefedett célokra alakították ki; és
- a rendszerek vagy módszerek nem sorolhatók be máshová a CPC-ben.

Az USPTO engedélyezési gyakorlata (1.)

- Általános alapelv, hogy az igényelt találmány egészének gyakorlati alkalmazást kell megvalósítania. (State Street Bank & Trust v. Signature Financial Group Inc., 149 F.3d 1368, 47 USPQ2d 1596 (Fed. Cir. 1998). **Hasznos, konkrét és kézzelfogható eredményt kell produkálnia.**
- Ennek célja, hogy a szabadalmi oltalmat azokra a találmányokra korlátozza, amelyek bizonyos szintű „való világbeli” értékkel rendelkeznek.
- A matematikai algoritmus puszta jelenléte az igénypontban nem ad okot az elutasításra a törvény (35 USC 101) értelmében.

Az USPTO engedélyezési gyakorlata (2.)

- 35 U.S.C. 101: *„Aki feltalál vagy felfedez bármilyen új és hasznos eljárást, gépet, előállítási módot vagy anyagösszetételt, vagy ezek bármely új és hasznos továbbfejlesztését, szabadalmat szerezhetsz erre az oltalmazhatóság követelményeinek megfelelően.”*
- Legfelsőbb Bíróság: "minden a nap alatt, amit ember alkotott, oltalom alá tartozhat" [Diamond v. Chakrabarty, 447 U.S. 303, 309 (1980)]. Azaz csak azért, mert a megoldás üzleti célra irányul, nem zárható ki az oltalomból.
- A Legfelsőbb Bíróság külön is megállapította az ez alóli kivételeket, és a nem szabadalmaztatható tárgyak három kategóriáját azonosította. Ezek a következők: „a természet törvényei, a természeti jelenségek és az elvont eszmék” [(Diamond v. Diehr, 450 U.S. 175, 185 (1981))].

Az USPTO engedélyezési gyakorlata (3.)

- Igénypontok, amelyek nem engedélyezhetők:
 - Kizárólag matematikai műveletekből áll, és nincs gyakorlati alkalmazása;
 - Egyszerűen absztrakt gondolatokat fejez ki anélkül, hogy valamilyen gyakorlati alkalmazást igényelne, pl. a bíróság úgy ítélte meg, hogy az ingatlanra vonatkozó ajánlattételi eljárás lefolytatásának módja egy absztrakt ötlet pusztá manipulálása volt [Schrader, 22 F.3d 290, 293-94, 30 USPQ2d 1455, 1458-59 (Fed. Cir. 1994)].

Az USPTO engedélyezési gyakorlata (4.)

- A hasznosság alátámasztásához a bejelentőnek a gyakorlatban következőket kell kinyilvánítania a leírásban:
 1. a találmány egyértelmű leírása;
 2. a megoldandó probléma;
 3. a találmány legkedvezőbb kiviteli alakja;
 4. egyértelműen adja a találmány bármely gyakorlati alkalmazását, beazonosítva, hogy az igényelt találmány hogyan hoz „hasznos, konkrét és kézzelfogható eredményt”;
 5. ismertesse a legjobb ismert technika állását, amely közel áll a találmányhoz.

Az USPTO engedélyezési gyakorlata (5.)

➤ Számítógépes megoldások

A szabadalmi bejelentők olyan bejelentések elkészítésével segíthetik elő a sikeres eljárást, amelyek egyértelműen rögzítik egy számítógéppel kapcsolatos találmány következő vonatkozásait:

- funkcionalitás
- annak meghatározza, hogyan kell a számítógépet konfigurálni az adott funkcionalitás biztosítására
- magyarázza el, hogyan kell a számítógépet integrálni a találmány részét képező egyéb elemekkel, például gépekkel, eszközökkel és anyagokkal;
- ha a szoftver a találmány legjobb megvalósítási módjának részét képezi, az ilyen legjobb mód leírását a szoftver funkcióinak feltárásával kell kielégíteni. A diagramok vagy a forráskód azonban nem feltétele a szoftver funkcióinak megfelelő közzétételének. [Fonar Corp. kontra General Electric Co., 107 F. 3d 1543, 1549, 41 USPQ 2d 1801, 1805 (Fed Cir. 1997)].

Az EPO engedélyezési gyakorlata (1.)

- Az Európai Szabadalmi Egyezmény (EPC) értelmében az európai szabadalmakat minden találmányra engedélyezni kell a technika minden területén.
- A nehézséget az okozza, hogy az EPO azonban nagy súlyt tulajdonít a „technika” kifejezésnek. Ennek következménye hogy a találmánynak „műszakinak” kell lennie vagy rendelkeznie kell „műszaki jelleggel”.
- Definíció: mi nem műszaki?
 1. számítógépi programok önmagukban;
 2. matematikai módszerek, amelyek gyakran alkotják egy számítógépes program magját;
 3. gyakorlati alkalmazhatóság nélküli szellemi tevékenységek (mental acts).
- Sem tisztán üzleti módszer, sem tisztán szoftver nem oltalmazható az EPC szerint.

Az EPO engedélyezési gyakorlata (2.)

- A számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmaztathatók, de gyakran nehézségekbe ütköznek.
- A számítógépes programok tervezését az EPO nem tekinti műszaki tevékenységnek, ahogy a mentális műveletek végrehajtására vonatkozó szabályok és módszerek kidolgozásai, valamint a matematikai módszerek sem.
- Ennek ellenére nagy számú „A computer-implemented method ...” kezdetű igénypontokat tartalmazó megadott EPO szabadalom.

Az EPO engedélyezési gyakorlata (3.)

Az EPO módszertani útmutató elfogadható igénypont-típusokat külön is megemlíti:

1. Method claim (claim 1)

- A computer-implemented method comprising steps A, B, ...
- A method carried out by a computer comprising steps A, B, ...

2. Apparatus/device/system claim (claim 2)

- A data processing apparatus/device/system comprising means for carrying out [the steps of] the method of claim 1.
- A data processing apparatus/device/system comprising means for carrying out step A, means for carrying out step B, ...
- A data processing apparatus/device/system comprising a processor adapted to/configured to perform [the steps of] the method of claim 1.

3. Computer program [product] claim (claim 3)

- A computer program [product] comprising instructions which, when the program is executed by a computer, cause the computer to carry out [the steps of] the method of claim 1.
- A computer program [product] comprising instructions which, when the program is executed by a computer, cause the computer to carry out steps A, B, ...

Az EPO engedélyezési gyakorlata (4.)

➤ Szabadalmaztatható? Műszaki jellegű-e?

A számítógéppel megvalósított találmányok sokféle formában léteznek: vonatkozhatnak gépi tanulásra, szimulációkra, grafikus felhasználói felületekre, adatbázisokra stb.

Szükséges feltétel, hogy a műszaki eszközök a bejelentett tárgy részét képezzék, de a számítógép használata elegendő műszaki eszköznek minősül. Tehát **egy számítógéphez készült program paradox módon mindig eredendően szabadalmaztatható a számítógép alkalmazása miatt.**

Az EPO engedélyezési gyakorlata (5.)

Mikor számít egy nem műszaki jellegű funkció mégis műszaki jellegűnek?

- Például a mesterséges intelligencia modellek és a számítógépes szimulációk részletei, természetüknél fogva nem műszaki jellegűek.
- De ha egy, a vizsgáló által eredetileg nem műszaki jellegűnek ítélt jellemző, műszaki hozzájárulást jelent az igényponthoz, ha más műszaki jellemzőkkel kombinálva hozzájárul az objektív műszaki probléma megoldásához.
- COMVIK-döntés: „An invention consisting of a **mixture of technical and non-technical features** and having technical **character as a whole is to be assessed with respect to the requirement of inventive step** by taking account of all those features which contribute to said technical character whereas features making no such contribution cannot support the presence of inventive step.”

Az EPO engedélyezési gyakorlata (6.)

További megfontolások:

- Ha a feltalálói tevékenység az új **szoftverjellemzőknek** egy műszaki folyamatra gyakorolt hatásán alapul, ügyelni kell arra, hogy ezek a jellemzők **ténylegesen befolyásolják a műszaki folyamatot**, és ne csak kölcsönhatásban legyenek vele.
- Esetpéldák:
 - Például, Egy **érték kiszámítására szolgáló matematikai módszer önmagában nem műszaki jellemző**. Ha azonban ez az érték egy **repülőgép hatékonyabb vezetésére használt vezérlési paraméter**, akkor a matematikai módszerről elmondható, hogy műszaki jellegű, mivel kölcsönhatásban van a repülőgép vezérlésével, ami egyértelműen műszaki folyamat.
 - Ha a találmány egy **gyártási folyamat vezérlését** jelenti, az igényt vagy magának a gyártási folyamatnak az említésével, vagy pedig valamilyen olyan jellemzővel lehet korlátozni, amely a számítógéppel megvalósított találmányt lényegileg összekapcsolja az adott gyártási folyamattal.

Az EPO engedélyezési gyakorlata (7.)

- A műszaki hatás nem alapulhat a helyes emberi döntéshozatalon. Egy ilyen esetben a műszaki hatás elérésében nem érvényesül az ok-okozati összefüggés. Pl. számítógépes program biztosítása a betegek gyógyszeres kezelésének jobb betartása érdekében?
- Egy **gépi tanulással képzett algoritmust** arra használják, hogy **meghatározzák egy jármű feltöltésének optimális időpontját**, és ha ez az algoritmus lehetővé teszi a **jármű hatékonyabb működését**, akkor az **algoritmus szabadalmaztatható** lehet. Ha azonban az algoritmus egyszerűen **csak a tankolás pénzbeli költségeit optimalizálná**, akkor ez nem minősülne műszaki előrelépésnek.

Az EPO engedélyezési gyakorlata (8.)

- Sok esetben a műszaki jelleg = **felhasználó segítése egy műszaki feladat elvégzésében** – pl. egy rendszer egyébként nem megfigyelhető paramétereinek azonosítása.
- **A műszaki jelleg alapulhat a számítógépen belüli műszaki folyamat befolyásolásán is.** Például, ha a futtatott szoftver célja egy kifejezett alkalmazás, **például egy biztosítási üzleti módszer** – pl. T2910/19 döntés: egy olyan számítógépen megvalósított módszer, amely kiszámítja a természeti katasztrófaesemények által az objektumokon várható károk elemi káradatait. Ez nem műszaki jellegű megoldás. **A számításnak a rendelkezésre álló processzorok között való elosztásának módja azonban lehet műszaki hatású,** még akkor is, ha azt egy nem műszaki feladat szolgálatába állítják.

Az EPO engedélyezési gyakorlata (9.)

- A T 1463/11 dokumentumban a testület bevezette a **fiktív üzletember** (notional business person) fogalmát.
- **Ha a nem nyilvánvaló eltérés a technika állásától műszaki jellegű, pozitív elbíráláshoz vezet; a nem nyilvánvaló eltérés, amelyet nem műszaki jellegűnek ítélnék, viszont negatív eredményhez vezet.**
- Az üzletember (például) milyen követelményeket tud valójában megfogalmazni a műszaki szakemberrel szemben?
- A feltalálói tevékenység megítélése során az „üzletember” ugyanolyan fiktív, mint a szakember.

Az EPO engedélyezési gyakorlata (10.)

- A T 144/11. sz. ügyben a tanács követte a T 1463/11. sz. ügyben hozott döntést, és úgy ítélte meg, hogy a szakembernek teljes körű leírást kell kapnia az üzleti követelményről, különben nem lenne képes azt megvalósítani, és nem szabad a nem műszaki területre vonatkozó inputot nyújtania.
- A T 1082/13. sz. ügyben a testület úgy ítélte meg, hogy a T 641/00. sz. (COMVIK) keretében értelmezett fiktív üzletember mindent tud az üzleti vonatkozású követelményspecifikációról, és tisztában van azzal, hogy az ilyen üzleti vonatkozású koncepciókat számítógépes rendszerben lehet megvalósítani. **Amit azonban a képzeletbeli üzletember nem tud, az az, hogy pontosan hogyan valósítható meg egy számítógépes rendszeren.** Ez a szakember szférájába tartozik, és a feltalálói tevékenység értékelésének tárgyát képezi. **Az előítéletekre való hivatkozáskor gondosan elemezni kell, hogy valóban műszaki előítéletről vagy valójában üzleti előítéletről van-e szó.**

Az EPO engedélyezési gyakorlata (11.)

- A T 1408/18. sz. ügyben a tanács megállapította, hogy **az üzletember kompetenciája, hogy olyan terméket kívánjon kínálni, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy egyetlen termináleszközön keresztül tranzakciót hajtsanak végre, és ő írja elő mint követelményt, hogy a tranzakció csak a felhasználó engedélyezése után mehet végbe, és a felhasználók az okostelefonjukon minden szükséges bejegyzést megtehessenek.**
- Ezzel szemben **a TAN-alapú eljárás alkalmazása, egy szakember hatáskörébe tartozik.** Függetlenül attól, hogy a gyakorlatban hogyan használták a TAN-alapú folyamatot, olyan technikai megfontolások álltak mögötte, amelyek túlmutattak az üzletemberektől elvárható műszaki megértésen.

Egyéb megoldások

- Látható, hogy az innovatív üzleti megoldások szabadalmi oltalom alá helyezése – a jelentős bejelentői aktivitás ellenére – meglehetősen nehéz. Mind az input, mind az átalakítási oldalon a műszaki, fizikai, természeti jelleg követelmény.
- Az érdeklődő ügyfeleknek javasolható alternatív megoldások:
 - a) üzleti titokként történő kezelés, lásd: EPO ajánlás;
 - b) tudástranszfer-igény esetén: know-how licencia, franchise vagy szoftverlicenz;
 - c) védjegy a módszer fantázianevére;
 - d) szerzői jogi védelem;
 - e) a fentiek kombinációja.

S B G K

EST. 1969

Kérdések, észrevételek?

Bízva a jövőbeni sikeres, közös munkában
köszönjük szépen a figyelmet!